

AZ ÉVSZÁZAD RIPORTJA

8 tekercs
2020 méter
színes
főcím a film végén
78 perc

gyártó ország : Magyarország
gyártó cég : MAFILM - NTOS /A Magyar-Szovjet Baráti
gyártási év : 1971. Társaság támogatásával/
gyártásvezető : Görgényi Mária

rendező
író : Hárs Mihály
vágó
operatőr : Borbély János
dramaturg : Vitéz Gábor
hang : Gajdos László
szakértő : Sinka József
riporter : Szepesi György
trükkrajz : Valker István
munkatársak : Baranyai László
Borza Lászlóné
Hollósy Tiborné
Schnitzler György Miklós
Sodin Péter
színes technika : Dobrányi Géza
Boros Magda

- - -

A film pergő riportmódszerrel, népszerű-tudományos igénnyel mutatja be az űrkutatás legizgalmasabb eseményeit, összefüggésben az általános emberi haladással. Tartalmilag a meteorológiai rakéták, első szputnyikok és lunák, élettani kísérletek a kozmoszban, majd az első ember űrutazásáról kapunk tudósítást, képeket. Eredeti és látványos képek mutatják be Gagarin és Nyikolajev, Popovics, Bikovszky és Tyereskova, majd az első űrhármas felkészülését és űrutazását. Kilép az ember a világűrbe és szabadon lebeg a kozmoszban, háttérben az űrből titokzatosnak tűnő földünkkel. A szovjet és amerikai űrséták után az űrhajók összekapcsolásának gyakorlása és végrehajtása következik, mely eseménysor kiemelkedő, izgalmas fejezete az űrhajók közti utascsere. Az Apolló program gigantikus méreteinek látványa után ember lép a Holdra, amelyet követnek a technika csodái, az automata laboratóriumok. Befejezésül, Jegorov űrhajóstábornok, a szovjet űrhajósok parancsnoka "emberközelen" nyilatkozik az űrhajósok munkájáról, életükről és az

űrkutatás perspektíváiról.

Budapest, 1978. október.

LE

AZ "FURKUTATÁS" c.film cenzuraszövege

Korunk jellemző vonása, hogy az emberiség minden vonatkozásban keresi a közös nyelvet, egymás megismerésére. Viadok, versenyek és olimpiák: a sportolók nemzetközi találkozói, ahol összemérik erejüket, ügyességüket. A nemzetek e barátságos vetélkedői nem csupán kiemelkedő egyéni vagy csapat teljesítményekre kínálnak lehetőséget, hanem valóban közelebb hozzák egymáshoz a népeket. Ám a nemzetközi találkozók túllépik a sportpályákat és stadionokat, kiterjednek a diplomáciai, művészeti és tudományos élet valamennyi területére. A modern technika összezsugorította a földi távolságokat és ablakot nyitott a világmindenség felé, s onni ezzel kapcsolatos az már nem versengés ! Igen kedves nézőink ! Riportunk az egész emberiség nagy közös ügyéről szól.

AZ ÉVSZÁZAD RIPTORTJA

1961. április 12.-e. Nem csak az évszázad, hanem az emberiség egész történelme újkorszakba lépett e nappal. Először hagyta el ember a Földet és hatolt a világűrbe. Jurij Alekszejevics Gagarin az egész emberiség küldötte. Ember a világűrben ! Egykor fantasztikusnak tűnt volna ez a bejelentés, ma pedig valóság. Olyan eseményhez értünk ezzel, amely valóra váltotta az emberiség szellem óriásainak egyik álmát. Hogy is jutottunk idáig ? Életünk bonyolult nyomvonala, amely most kivezetett a Kozmoszba, évmilliárdokkal ezelőtt kozmikus kavargásban vette kezdetét. Bolygónk születését követően újabb évmilliárdok teltek el, amíg kialakult a szilárd kéreg, a légkör, a vízkészlet s az élet számtalan más feltétele. A véletlennel szerencsés összjátéka évmilliárdok alatt elvezetett az élet kialakulásához. A madár megjelenéséhez már csupán évmilliók kellett. Az első kőbalta újabb százezerévek múlását jelzi, de már a tudat első diadalát hirdeti. Ehhez képest mulópillanatnak tűnik, az a néhány ezerév, amely létrehozta a gőzgépet. Szinte szárnyalnak már az évek, hiszen nem milliokról, nem is százezerekről van szó. Igen szárnyalnak az évek és ha a ma emberének szemével primitívnek is tűnik, de már repül az ember. Ciolkovszkij ötvözte egységes elméletbe mindazt, amit a megelőző korok tudománya a rakétatechnika alapelveihez megalkotott. Századunk elején a rakétatechnikával párhuzamosan született meg a repülés elmélete is.

Ez utóbbi technikailag előbb valósult meg, s a huszas évek második felében ennek eredményeként sikerült Cskalovnak és társainak Moszkvából, leszállás nélkül az Északi-sarkon át Washingtonba repülni. Közben már folytak a kísérletek a mai rakéták őseivel is. Még ünnepelték a hőöket, amikor Berlinben a fekete egyenruhás Wernher von Braun Himler oldalán az Angliára mérhetetlen szenvedéseket zúdító rakétafegyvereket gyártó telep létrehozását ünnepelte. A támadók elleni védekezés legendáshírű fegyvere lett a rakéta elven működő Katyusa. Már a háboru utolsó szakaszában megjelentek sugárhajtású repülőgépek. Ezek az utóbbi évtizedben meghódították a polgári utasforgalmat is. A sugárhajtású repülőkkal elért új magasságok és sebességek fokozott követelményeket támasztanak a légiközlekedésben alapvető fontosságu, meteorológiai adatszolgáltatással szemben. A léggömbökkel felbocsájtott hagyományos szondák átfogóbb lehetőséget biztosító meteorológiai rakétákkal egészültek ki. Az ember újabb távolabbi célok felé vetette tekintetét s a műszereken kívül élőlényekkel biológiai kísérleteket is folytatott. A kutya, a félelmetes farkas és az egykori préri kutya rokona az ember hűséges társa lett a Kosmosz meghódításában is. 1957. októberében bocsájtották fel az első szputnyikot. Egy hónap után már kutya, a világhírvé vált Lajka indult mesterséges égitesten a világűrbe. Lajka még nem térhetett vissza a Földre. A háromlépcsős hordozórakéta fokozatai még csak a Földkörüli pályáraállást oldották meg, s nem vittek magukkal a visszatérésre is alkalmas szerkezetet. 1959. január 2.-án pályáján kering az ember alkotta első mesterséges bolygó. És még ebben az évben szeptemberben a Luna-2 eltalálta a Holdat. Négy hét telt el csupán és a Holdat megkerülő Luna-3 televíziós felvételei először tárták emberi szem elé a Hold, Földünktől elfordult oldalát. Az újabb esemény ismét hűséges társunkhoz fűződik. Belka és Sztrelka többórás űrutazás után visszatért a Földre. Ezzel megdönthetetlen tényvé vált, hogy nem csak feljutni és élni lehet az űrben, hanem biztosított a visszatérés lehetősége is. Párhuzamosan folytak az amerikai kísérletek. Kutya és majmok a világűrben. A visszatéréseket követő élettani vizsgálatok minden részletre kiterjedtek. Jogos a büszkeség ! Mire mentetek volna különben ? Nem csak a földkörüli térség és a Hold, hanem a bolygók közeli felderítése is napirendre kerül. 1961. januárjában indult az első szovjet Mars rakéta, amit három hét múlva az első Vénusz rakéta követett.

S ennyi izgalom után így áll a mérkőzés ! - Közhelyként ismert kijelentése ez - a rádió-és televízió riporternek. Ez a mérkőzés azonban egy csapatba sorolta az emberiséget és az emberiség nagy csapata világnéretű mérkőzést vív a Kosmosz meghódításáért. Különleges stadionokban és laboratóriumokban tucatjával készülnek fel emberek addig ismeretlen feladatokra. Világversenyek győzteseinek nevét ismerte meg percek alatt a világ, váltak híressé és közismertté soha nem hallott nevek, amikor a legnagyobbakról, no már mindenki által ismertekről mit sem tudtunk. Sós vízben jól gyakorolható a súlytalansághoz hasonló állapot. Súlytalanság gyakorlása repülő laboratóriumban ! Ez ugyan műszakilag bonyolultabb, azonban tényleges súlytalanságot hoz létre, s ráadásul játékos örömet szerez. A felkészülés egészében mégis fáradságos. A forgószékben nem könnyű elkerülni a tengeribetegséget. A billenőasztal is komoly biológiai terheléseket vált ki. A váratlan fényfelvillanások komoly pszichológiai megterhelést jelentenek. Az űrhajós a futószőnyegen, miközben élettani adatait ellenőrzi, fizikai állóképességéről tesz tanúságot. A centrifugában a tréningező olyan megterhelések elviselésére kényszerül, amelyek többszörösen meghaladják testsúlyát és hasonlóak a start és a visszatérés során fellépőkhöz. A gumi-szőnyegen végzett gyakorlatok a mozgás összehangolását segítik elő. Gyakorolni kell a súlytalanság állapotában végzendő feladatokat is. A légnyomás csökkentés és az oxigénhiány váratlan fellépéséhez ugyancsak szoktatni kell az űrhajóst. A repülő laboratóriumokban megfigyelhetik a folyadékok súlytalan állapotban tapasztalható rendellenes viselkedését. E megpróbáltatások sokaságán, minden űrhajós jelöltnek többször át kell esnie. A fizikai felkészülés közben ismerkedve a leendő, űrjárművekkel gyakorolják a bennük végzendő tevékenységet is. Gagarin, Tyitov és a többiek még ismeretlenek. De már sorozatban készülnek az űrhajók. Rövidesen az űrhajósokat is szárnyára veszi a világhír. Befejezés előtt áll az űrhajó szerelése. És a leendő utas/minden eshetőségre felkészülve/ az esetleges katapultálást gyakorolja. A biztonság mindennél fontosabb. És elérkezett a nap ! Az Állami Bizottság elnöke, Kananyin tábornok, a felkészülés során szerzett tapasztalatok alapján Jurij Alekszejevics Gagarint választja a világ első űrhajósául, tartalékaul pedig German Sztjepanovics Tyitovot.

A Vosztok űrhajók egyikének kabinjában kerül sor a világtörténelmi jelentőségű eseményre, az ember első űrutazására. Mielőtt azonban elfoglalná helyét űrhajójában, sor kerül az utolsó ellenőrzésekre is. A világtörténelem első űrhajója áll most előttünk. Gagarin és tartaléka, Tyitov autóbusszal teszi meg az utat a Bajkonuri űrrepülőtérre. Gagarin elhelyezkedett az utasfülkében és a szovjet űrkutatás főkonstruktor, Szergej Koroljov, - a világ első űrhajójának tervezője - utasítást ad a rajtra. A földkörüli, egyetlen fordulattal megtett 108 perc nem csak a repülés akkori világrekordja, hanem egyben az emberiség legizgalmasabb két órája volt. És sikerült! Az egész világ ünnepli a hőst, aki az emberiség nevében birtokba vette a Kozmoszt. Az emberiség még fel sem fogta a Kozmosz birtokbavételének jelentőségét, máris földet ért German Sztyepanovics Tyitov, aki már 24 órás űrutazás után tette lábát ismét az anyaföldre. Tyitov után egy évvel Nyikolajev kering a Föld körül és 24 óra múlva társául szegődik Popovics, aki a Vosztok-4 fedélzetén mindössze 5 kilométeres távolságban van űrbeli ikertestvérétől. Az első páros repülés egyúttal az első huzamosabb kozmikus repülés volt. Ezalatt végeztek először az űrhajósok tornagyakorlatokat, a súlytalanság állapotában. Ismét ember a világűrben. A bátor férfiskat ezúttal nő követi. Valentyina Tyereskova űrrepülése talán előhírnöke a női egyenjogúság teljessé válásának is? Tyereskova még csak búcsút int, de Bikovszkij már várja a világűrben. Űrhajójuk néhány kilométerre haladt egymástól, és ezért csak rádión és televízión tarthattak fenn kapcsolatot. A nő mindig nő marad. Földi vagy kozmikus randevu? Egyik sem létezhet tükör nélkül. Bikovszkijt és Tyereskovát együtt ünnepli a világ. Mint annyianás a névadás is divat. Ám ugylátszik ha nő áll a divat élén, a hatás sokszorozódik. Ujszülöttek ezreit keresztelték nem csak Valentyinának, hanem Tyereskovának is. Baldachinos ágy, hintó az egykori romantika kellékei. Korunk eszményi nőtipusát az egyenjogú társ alakja testesíti meg. S mi fejezné ki jobban az egyenjogúságot, mint a világűr női pionírja. Különös házasság... nem Mikszáth írta a történetet, hanem az élet Tyereskova és Nyikolajev frigyre lépnek. Ezt az eseményt világszerte űrházasságnak nevezték. Komarov ezredes parancsnoksága alatt teljesítette feladatát az első többszemélyes űrhajó. Egyik társa Feoktyisztov tervezőmérnök, Koroljov közvetlen munkatársa. Az űrhajó harmadik utasa pedig Borisz Jegorov orvos volt, aki olyan élettani, vizsgálatokat végzett, amelyek lehetővé tették, hogy a hét évvel későbbi Szojuz-9 két utasa időtartam rekordot állítson fel.

Az űrutaszás nem csupán rekordot eredményezett, hanem gazdag előrelépéssel ellenőrizte az addigi megállapításokat és fontos alapot teremtett a továbblépéshez. Ez az esemény azért is rendkívüli, mert akkor utazott először ember különleges védőöltözet - úgynevezett szkafander - nélkül a világűrbe. És eljött az a nap is, amikor az ember kilépett űrhajójából, személyes kapcsolatba kerül az űrrel. Gagarin megkerülte a Földet, Alekszej Leonov pedig hosszas és különleges gyakorlatok során készült fel a kilépésre az űrhajóból. Nehéz eldönteni, melyik a nagyobb pillanat. De ez nem is lényeges. Az űrben lévő ember csatládja bizonyára ezt tekinti a legnagyobb tettnek. Történelmi tény, azonban, hogy ehhez is Gagarin repülése nyitotta meg az utat. A fedélzeti tévékamerára ugyan néhány homályos képet közvetített, de az egyidejűség fokozza az élmény izgalmát. A beépített, félművelő felvételei élesebb képeken mutatják a történelmi eseményt. A művész hajlamu Leonovot, a páratlan élmény alkotására készítette. Az űrhajós fantáziáját a személyes élmény is ihlette. Az űrhajó nem csak lenyűgöző szellemi teljesítmény eredménye. Műszaki bázisát, igantikus méretű bányászat, energiaipar, vegyipar, kohászat és a modern technika valamennyi ágának sokoldalúan szervezett együttműködése képezi. A hagyományos iparágakból együttműködés született, amelynek értelmét az egyszerűnek látszó űrruha előállítására is jól érzékelteti. Amerikai űrszobások munkaközben. Több tucat rétegből áll az űröltözék, amely a Földön található csak nem valamennyi kémiai elemről alkotott ötvözeteket tartalmazza. Mindezt kiegészítik még azok a híradástechnikai, biológiai, egészségügyi, és egyéb rendszerek, amelyek az űrhajós életfeltételeit, a központtal való összeköttetést biztosítják. Alig néhány hónappal Leonov után, a Gemini program keretében Edward White az első amerikai állampolgár, aki kilépett a világűrbe. Az űrséta elkerülhetetlen láncszeme az űr meghódításának. Enélkül sem űrállomás, sem Hold expedíció - emberrel - nem jöhetne létre. Játékos kedv? Az űrhajós mindenesetre úgy szemel az űrben, mint az igazi postás az utcán. Közben már készülnek az első űrhajó összekapcsolásai. Még csak a szimulátorban gyakorolják a bonyolult műveletet, mindenre kiterjedő részletességgel. De ezt így kívánja meg a biztonság. A kilövő helyen a céltárgy. A rakéta egy fölkörüli fordulata után kerül sor az űrhajósok rajtjára. Az irányfénycső irányát követve most a világűrben vágzik el a szimulátorban jól begyakorolt feladatot. Létrejön a céltárgy és az űrhajó összekapcsolása.

És épül már az űrhajók harmadik nemzedéke a Szojuz. Ezek az űrhajók szárazföldre és vízre egyaránt leszállhatnak. Az űrhajósok gyakorolják a vízre szállást. És a tervezők sokoldalú próbának vetik alá a műszaki rendszereket is. Georgij Tyimofejevics, Beregovoj a Szojuz-3. fedélzetén repülve találkozott a Szojuz-2-vel. 1969. január 14.-én Satalov a Szojuz-4 fedélzetén egyedül indul a világűrbe. Másnap a Szojuz-5-ön követi őt Volinov, Jeliszejev és Hrunov. 1969. január 16.-án először kapcsolódtak össze, embert szállító űrhajók a világűrben. A sikeres randevu után Hrunov és Jeliszejev felölti űrruháját, hogy magára hagyja Volinovot és Satalovhoz csatlakozzék. Hrunov és Jeliszejev először hajtott végre olyan űrsétát, ahol az űrruha, az űrhajótól függetlenül biztosította számunkra a létfeltételeket. Öltözkük mintegy miniatűr testre szabott űrhajó szerepét töltötte be. Még a híresszeköttetést sen kábellel biztosították. Ami a képen köldökzsínórnak tűnik, csupán kapaszkodásra szolgál. Satalov, az első házigaзда az űrben, Hrunovval és Jeliszejevvel utoljára még a Földön találkozott. Az űrvendégek, stilszerűen űrpostával kedveskednek vendéglátójuknak. Már sorozatban készülnek a Szojuzok, hogy majd a világűrbe repítsék a kötélékreplést végrehajtó űrflotta hét résztvevőjét. 1969. október 11.-én fedélzetén Sonyin, és Kubaszov űrhajósokkal rajtol a Szojuz-6. Október 12.-én indul Filipcsenkó, Volkov és Gorbakov űrhajója, a Szojuz-6 társául szegődve. És 24 óra múlva két űrveterán Satalov és Jeliszejev teszi teljessé a kötélőket. A flotta gyakorolta az űrállomás létesítéséhez szükséges manővereket. Kipróbálták a leendő űrállomások műszereinek mintapéldányait és először hegesztettek a világűrben. Az űrflotta bonyolult rendszeren át tartott kapcsolatot a földi irányító központtal. A láncolat új földi tagjaként jelent meg a Vlagyimir Komarov nevét viselő uszó tudományos központ, és a világűrben keringő Molnyija-1 hírközlő Hold. E láncolat tagjai mintegy kézről-kézre adták a flotta űrhajóit, hogy kapcsolatuk a földdel folyamatos lehessen. Hálózás a Kozmoszban. Lakója jókedvűen int búcsút társainak, pedig helyzete földiszemmel nézve kissé szokatlannak tűnik. Ám az űrben a súlytalanság állapotában megszűnik a fenn, és lenn földi fogalma. Az egy hétig tartó kötélékreplést elsőként a Szojuz-6. fejezte be. Október 16.-án a Szojuz-7 utasai még csomagoltak, felkészülve a leszálláshoz.

Október 17.-én a Szojuz-8 utasai még az űrben hallják a szerencsés földetérés hírét, de a következő napon már őket várja a fogadóbizottság. Az űrhajós házaspár Tyerenskova és Nyikolajev kislánya közben már iskolás lesz. Nyikolajev, Szevasztyanovval együtt foglalt helyet a Szojuz-9 fedélzetén, hogy 18 napos utazást téve megdöntse Frank Borman és James Lovell 1965.-ben felállított 13 nap 18 óra és 35 perces űrutazási világrekordját. Nyikolajevet második űrutazása előtt a kislánya is búcsúztatja. Az embert ősidők óta hajtja a felfedezés vágya. Amerika és a Sarkvidékek felfedezői, kutatói még vitorlás hajón, gyalog vagy sítalpakon közlekedtek. Fáradtságot és veszélyt nem ismerő bátor férfiak utazásai nyomán, századunkban eltűntek a Föld térképén a titokzatos fehér foltok. Így vált az emberiség tudásban és érzelmen világban egyaránt gazdagabbá. A régnelt eltemetett korok megismerése, ugyanúgy vonzotta az embert, mint a mélységek és magasságok titkainak feltárása. Magasságok, távolságok, mélységek a Földön: mind csábítja a megismerésre szomjazó embert. A megszokott életfeltételektől egyaránt távolosó szférákban, kozmikus magasságokban és a tenger mélyén párhuzamosan folyik a kutatás. Miközben egymást üldözik a kozmikus rekordok a Szovjetunióban épül már az első tengeralatti kutatóállomás. S mire jó mindez - teszik fel gyakran a kérdést. A kérdésre-kérdés lehet a válasz. Mire jó egy újszülött? Galilei óta távcsővel farkászi az ember a világegyetem titkait. Legelőbbet a közeli égitestekről tudott meg. A Mars vörösfoltjait homoktengereknek a zöldes színzetűeket pedig növényi vegetációval borított területnek hittük. A Vénuszt a Föld húgának tekintettük. És úgy gondoltuk, hogy rajta az élet fejlődése, annál a foknál tart, mint Földünkön a sárkánygyíkok korszakában. A világegyetemet fűrkésző távcsövek a hozzánk legközelebb lévő Hold esetében vezettek a leghűbb eredményekre. Nem csak azt állapította meg az ember, hogy nem lehetséges élet a Holdon, hanem megközelítő pontossággal megrajzolta a Hold tájait is. Az embernek a Holdat épségben elérő első követői megerősítették azt a képet, amelyet magunkban a Holdról alkottunk. 1966. február 3.-án szállt le a Holdra első műszeres távolfelderítőnk, a Luna-9. televíziós felvételei 1 mm-es Hold felszíni alakzatok felismerését is lehetővé tették. Két hónap múlva a Hold első mesterséges holdja, a szovjet Luna-10 állt holdkörüli pályára. Egyik utóda már képeket is közvetített.

A Luna-13 először mérte meg a Hold talajának teherbíró képességét, egy szellenes robbantási kísérlettel. Az Egyesült Államokban közben a megvalósulás útjára lép 25 milliárd dollár előirányzatú, 400 ezer embert foglalkoztató Apolló program. Viták hosszú sora után győzött a kivitelre elfogadott műszaki változat. A gazdasági szerkezetnek megfelelően osztották fel a munkát és gyorsított ütemben végezték az egyes részek szerelését. Verne pontosan megálmolta a Hold-járni kilövésének helyét és mindössze husz másodpercet tévedett az Apolló-8 Holdhoz vezető útjának időtartományában. Verne persze még nem gondolhatott elektronikára, autonetikára. Meritt Island. A szerelőcsarnok, amelyet a Saturn-5 típusú hordozórakéták, a rájuk épített Apolló szerelvénnel együtt az űnjáró kilövőasztalon hagynak el. A gördülőegység súlya a még üzenanyagot nem tartalmazó rakétával mintegy 3 ezer tonna. Az űnjáró kilövőasztal 6 kn.-t tesz meg Cape Kennedyig. A Holdat ostronló tucatnyi újabb nagy esemény után ember lépett Földünk utitársára. Kétségtelenül ez volt az ember egyik legköltségesebb utazása, amelyre különleges gyakorlatokkal, szimulátor kísérletekkel, a legapróbb részletekre is kiterjedő pontossággal készültek fel. A szimulátorban végzett gyakorlatok után Föld körüli pályán próbálták ki a Holdra szállás autonetikai eszközét a Hold kompot. Armstrong, Aldrin és Collins beírta nevét az emberiség történelmenkönyvébe. Kis lépés egy ember, de nagyugrás az egész emberiség számára mondta Armstrong, amikor lábát a Holdra tette. Az űrhajós visszatérte után karanténba kerül. A világ legdrágább kódarábjá, s ezt ember hozta a Holdról. Egy filmtekeres, amit amerikai űrhajósok nyújtottak át szovjet kollégáiknak. Földkelte, a Hold egén. A Csillagvárosba látogató Borman, aki a Holdat elsőként megkerülő Apolló-8. parancsnoka volt, lerója hízteletét a Gagarin emléket őrző muzeumi szobában. Ez a szoba is emlékeztet azokra akik életüket áldozták az űrkutatás ügyéért. 1970. szeptember 12.-én olyan automata szállt a Holdra, amely az ember személyes részvétele nélkül, hozott közetmintát a Földre. A Luna-16. a termékenység tengerének térségében érte el a Hold felszínét. A furókar földi parancsra, a Hold felszínét érintve, mintát vett abból. A tervezett kutatási program befejeztével, földi utasításra hazaindult a Luna-16. Ezt követte a Luna-17, amely az első holdjár-művet vitte magával.

E gördülő laboratórium kamerái és műszerei sürgotésnélküli elmozdításokat tesznek lehetővé. A kiválasztott talajminták, helyszíni, röntgenográfiai és képi vizsgálatok, szinte egyenértékű a Földön végrehajtható elmozdításokkal. A Lunohod-1 a Hold felszíni tevékenységének első három hónapja alatt mintegy 8 kilométeres utat tett meg a Holdon. Emberi élet kockáztatása nélkül és aránylag olcsón egészíthetjük ki ismereteinket, olyan égitestekről is, mint amilyen a Mars és a Vénusz, ahová az ember a technikai szintjén nem indulhat utnak. - Mr. Mitchell ! Ön Schepparddal együtt részese lesz az Apolló-14 Hold sétájának. Mi az a technikai újdonság, ami a korábbihoz képest megkönnyíti majd az Önök munkáját a Holdon ? - Az elmúlt két Hold utazás során kiderült, hogy egyre több és több felszerelésre, műszerre van szükségünk a Hold felszínén való tudományos kísérletek és vizsgálatok elvégzésére. Először ezzel a kis alkalmazhatósággal kísérleteztünk, amelyet kéziszerszám hordozónak nevezünk, s ebben szállítottuk ide-oda a felszerelést. Nos, rövidesen világossá vált, hogy ilyen módon nem sok műszert vihetünk magunkkal. S az is kellenetlen volt, hogy szállítás közben kezeink nem voltak szabadok. Ezért az Apolló-14 Hold utazása alkalmából egy ilyen, alkalmazhatóbb szállítóeszközt készítettek, amelyiken nem csak kéziszerszámaink férnek el, hanem sok más felszerelés is, amelyet eddigi Hold sétáinkon nem tudtunk magunkkal vinni. Mielőtt az Apolló-14 űnyaűrűhajón Roosa a hold körül keringett, Scheppard és Mitchell a Lunohoddal egy időben tevékenykedett a hold felszínén. Igazi orosz tél volt, amikor a Moszkva melletti Csilagvárosba a szovjet űrhajósok városába érkezünk. Hőmérő higanyszála -10 fok alá süllyedt, a szikrázó napsütésben a hideggel mit sem törődve, hódolt a tél örömeinek a legifjabb nemzedék. Vendéglátónk Georgij Tyimofejevics Beregovoj tábornok, az űrhajósok parancsnoka távolabbi munkahelyéről érkezett és örömmel fogadott bennünket lakásán. - Georgij Tyimofejevics ! Mit érez a felkészülés időszakában, repülés közben és a földreszállás után az űrhajós a Kosmonauta ? - Amikor az űrhajós a repülést megelőző felkészülés időszakában van, természetesen feszültség jellemzi, ami az egész periódusra vonatkozik, mert hiszen nálunk egy-egy repülés alkalmával több űrhajós készül egyszerre, mondjuk két-három ember. Ha ebben az időszakban egy űrhajós megbetegszik vagy bármilyen más dolog történik vele, - a repülésben nem vehet részt. Eppen ezért az egyik, feszültség miatt keletkezik nála a felkészülés időszakában, hogy ne történjen semmi olyan, ami repülésben való részvételét akadályozza.

Ez a emocionális feszültség azzal kapcsolatos, hogy a feladatát lessen tudja teljesíteni. Természetesen ezek az emocionális feszültségek az űrhajósnál törvényszerű, éppenugy mint minden embernél, aki dolgozik. A legnehezebb - véleményem szerint - számunkra a repülés után kezdődik: A beszámoló, az elbeszélés, és utána nagyon sokan szeretnének az emberrel találkozni. Ezek az utazások és beszélgetések egyfajta feszültséget váltanak ki az űrhajósban. Valójában olyan kép alakul ki, hogy az űrhajós életében gyakorlatilag nagyon kevés a nyugodt pillanat, mind a repülés előtt, mind a repülés idején és főleg a repülés után. - És mit hozhat ebben az évszázadban az űrhajózás holnapja? - A világűr meghódításának legközelebbi perspektíváival kapcsolatban tulajdonképpen egy már kirajzolódott képről lehet beszélni. Nálunk az űrkutatás iránya az, hogy meghódítsuk a Földünket körülvevő térséget és ugynevezett orbitális űrállomásokat hozunk létre. Nagy befogadóképességű állomásokat, amelyek huzamosabb ideig tartózkodnak a világűrben és ezeken az állomásokon expedíciók fognak dolgozni. A megfelelő tudományos kísérletek után ezek az expedíciók visszatérnek a Földre. Ezek az állomások hosszú ideig - nem is tudom, talán félévig, egyévig, talán háromévig is repülnek, majd és ezen idő alatt természetesen a személyzet változik. Ez elsősorban gazdaságilag kifizetődő, másodsorban lehetőséget biztosít arra, hogy mélyebben megismerjük a Földet körülvevő térséget, mely rendkívül sokat és hasznosat adhat a népgazdaság számára. Az orbitális űrállomások létesítésének fontos láncszeme, a Szovjet űrhajókkal folytatott kísérlet sorozat. Földünk a Kosmosból szemlélve új, eddig ismeretlen arcot tár elénk. A legmerészebb elképzeléseket is meghaladják azok a lehetőségek, amelyeket a Föld vizsgálata az űrállomásokról tesz lehetővé. A geodézi-ai és meteorológiai megfigyelések által nyújtott lehetőségek ma már mindenki előtt szinte közismertek. A Luna-3 1959.-ben a Hold tulsó feléről közvetített televíziós felvételekről képeket, amelyek kizárólag az űrkutatás céljait szolgálták. De 1962.-ben az amerikai űrkísérletek eredményeinek jóvoltából már a tokiói előolimpia eseményiben gyönyörködhetett a világ. A távolsági beszélgetések hagyományos formája bonyolult, hosszadalmas és műszakilag költséges. A szovjet-francia együttműködés eredményeként született Molnyija-1 műhold rendszer Európa sajátos viszonyaihoz alkalmazkodva hoz létre kozmikus hirláncot.

A Molnyija-1 volt az első színes közvetítéshez is alkalmas műhold, amelyik a szocialista országokban és a Franciaországban alkalmazott SECAM rendszerben dolgozik. És mi a véleménye az ember és az automaták viszonyáról? - Valóban sokat beszéltek arról, hogy kit kell előtérbe helyezni a világűr meghódításában, az embert vagy az automatát? Maga az élet bizonyította be, hogy az ember és az automata megfelelő összekapcsolása biztosítja a legjobb eredményeket, A Földet körülvevő térség megismeréséhez természetesen szükséges az ember. De például a Vénusz. Valamilyen elképzelésünk van már a Vénuszról? - Mégis meghódítása csak automatákkal képzelhető el. Vajon lehetséges-e most embert eljuttatni a Marsra? Félévet odarepülni, félévet vissza, ha nem többet! Egy automata számára sokkal kevesebb nehézség merül fel, Ezért a bolygók megismerése elsősorban automaták segítségével kell, hogy végbenessen. A világűr űstronokoznikus méretekben, hihetetlen távolságokra viszi, el az embert. Ám közben a Földön nem csak technikai, műszaki értelemben, hanem emberi vonatkozásban is közelebb hozza a népeket. A modern technika ablakot nyitott a világmindenség felé és a különböző nemzetiségű űrhajósok az egész emberiség küldöttei.

Író, rendező, vágó

Operatőr

Dramaturg

Szakértő

Riporter

Gyártásvezető

Hang

Trükkrajzok

Munkatársak

HÁRS MIHÁLY

BORBÉLY JÁNOS

VITÉZ GÁBOR

SINKA JÓZSEF

SZEPESI GYÖRGY

GÖRGÉNYI MÁRIA

GAJDOSI LÁSZLÓ

VALKER ISTVÁN

BARANYAI LÁSZLÓ

BORZA LÁSZLÓNÉ

HOLLÓSY TIBORNÉ

SCHNITZLER MIKLÓS

SODIN PÉTER

DOBRÁNYI GÉZA

BOROS MAGDA

Színes technika

Készült a Magyar-Szovjet Baráti Társaság támogatásával,
a MAFILM Népszerű-tudományos és Oktatófilm Studiójában.
Laboratóriumi munkák: Magyar Filmlaboratórium Vállalat.
Magyarországon forgalomba hozza a MOKÉP.

Eng: M 5341/71.